

ปัจจัยทางด้านการเศรษฐกิจและพื้นที่วิถีของบิคามารดา
ที่มีต่อการเลือกคู่และการตั้งครัวเรือนภายหลังจากการสมรสของบุตร

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและผลการวิจัยหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย พบว่า นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพสังคมซึ่งอาจจะเป็นเขตชนบทหรือเขตเมืองแล้ว ภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจอันใดแก่ อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนนั้น ๆ ยังมีผลต่อแบบแผนการเลือกคู่ รวมทั้งการตั้งครัวเรือนภายหลังจากการสมรสของคนในสังคมนั้นด้วย ทั้งนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะนำเอาปัจจัย ๒ ประการคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและเขตที่อยู่อาศัยอันใดแก่เขตเมืองและเขตชนบท เข้ามารวมศึกษาด้วยกันว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าว และมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างแตกต่างกันนั้น จะมีผลทำให้แนวความคิดที่มีต่อแบบแผนการเลือกคู่สมรสและการตั้งครัวเรือนภายหลังจากการสมรสของบุตรเป็นไปในแนวใด แตกต่างกันหรือไม่ หรือคล้ายคลึงกันอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น โดยที่ในการศึกษาคั้งนี้จะแบ่งเป็นหัวข้อศึกษาเฉพาะเรื่องคือ

ก. การเลือกคู่สมรสของบุตรทั้งชายและหญิง

ข. การตั้งครัวเรือนภายหลังจากการสมรสของบุตรทั้งชายและหญิง

การศึกษาคั้งนี้มีแนวความคิดสำหรับเป็นแนวทางไว้ว่า บิคามารดาในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการประกอบอาชีพ เช่น กานอุตสาหกรรม ค้าขายและการเกษตรกรรม ต่างกัน บิคามารดานั้น ๆ จึงน่าจะมีแนวความคิดต่อรูปแบบการเลือกคู่สมรสและการตั้งครัวเรือนภายหลังจากการสมรสของบุตรต่างกันไปด้วย

การเลือกคู่สมรสของบุตร สิ่งที่สำคัญสำหรับผู้เป็นบิดาและมารดาในทุกระดับฐานะ เศรษฐกิจในการเลือกคู่สมรสให้บุตรนั้นก็คือ การพิจารณาเลือกคู่สมรสของบุตร เพราะเคยถือกันว่าการสมรสนั้นบางครั้งหมายถึงการสร้างฐานะและความร่ำรวยให้แก่

คู่สมรสใหม่ด้วย จากเหตุผลอันนี้เองที่ทำให้แนวความคิดของผู้เป็นบิดาและมารดาที่มีต่อเรื่องดังกล่าว แยกต่างกันอย่างออกไป ในเขตชนบทส่วนมากจะมีอาชีพทางเกษตรกรรม ความจำเป็นในการที่บิดาหรือมารดาเป็นผู้เลือกคู่สมรสให้ อาจจะต้งมีมากกว่าคนในเขตเมือง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่ต้องช่วยกันสร้างฐานะ ความจำเป็นในการหาที่ดินสำหรับทำกิน งานที่ทำเป็นหลักเป็นฐาน ทั้งหมดเหล่านี้อาจจะต้งอาศัยผู้เป็นบิดาและมารดาให้เขามีส่วนช่วยในการเลือกและตัดสินใจของคู่สมรสด้วย

ทั้งที่ไถ่กล่าวมาแล้วในส่วนของผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของตนันที่ว่า จากที่ได้ศึกษาพบในหลาย ๆ ประเทศเช่น อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี และฟิลิปปินส์^๑ บิดามารดา ยังคงมีอำนาจในการเลือกคู่สมรสของบุตร รวมทั้งการตัดสินใจในเรื่องนี้ ไม่ว่าบิดามารดานั้นจะมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงหรือต่ำก็ตาม มักจะต้งการเข้าไปมีส่วนในการเลือกคู่สมรสในบุตรด้วย เพราะจำเป็นที่จะต้งพิจารณาถึงสถานะภาพทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ที่จะมาทำการสมรสกับบุตรของตนด้วยเป็นสำคัญ^๒ หรือในสังคมตะวันตกเช่น ไอร์แลนด์^๓ ในเขตชนบทบิดาจะเป็นผู้แสวงหาบุตรสาวของครอบครัวอื่นมาให้บุตรชายเพื่อสมรสและทำงานในไร่นาต่อไป ส่วนครอบครัวในสหรัฐอเมริกา

^๑Ernest W. Burgess, Harvey S. Locke, Marry Margaret Thomas, "Arranging Marriage in Japan," The Family. (New York: American Book Company, 1963), p. 245

^๒Un Sun Song, "Marriage and the Family in Korea," Marriage and Family in Modern World. ed. Ruth Shonle Cavan (New York: Thomas Y. Crowell Company, 1970), p. 93

^๓Ernest W. Burgess, Harvey J. Locke, Marry Margaret Thomas, "The Rural Family," op. cit., pp. 30 - 31

สมัยก่อนซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเอง เกิดชายและหญิงในครอบครัวมักจะทำางานโดยที่แม่วามีคามารคาจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องของจัดการกับการแต่งงานของบุตรโดยตรงก็ตาม แต่ผู้อาวุโสก็มักจะเป็นผู้ที่ช่วยตัดสินใจในขั้นสุดท้าย หรือปฏิเสธแก่ผู้ที่ตนเห็นว่าไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ในสังคมปัจจุบันบิดามารคามักจะให้เสรีภาพในการเลือกคู่สมรสแก่หนุ่มสาว รวมทั้งการตั้งครัวเรือนก็ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่เคยสำคัญยิ่งสำหรับคนยุคก่อนคือ เศรษฐกิจ นั้น มิได้มีอิทธิพลหรือนำเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเลือกคู่สมรสของหนุ่มสาวสมัยนี้เท่าใดนัก

สำหรับการศึกษาเรื่องแนวความคิดของบิดามารดาในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีต่อการเลือกคู่สมรสและการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตร โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนที่เป็นการวิจัยในเขตชนบทรอบแรก ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และในส่วนที่เป็นการวิจัยในเขตเมืองรอบแรก ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นั้น ในบทนี้จะได้นำผลจากการศึกษาของทั้ง ๒ เขตมาเปรียบเทียบให้เห็นในส่วนเกี่ยวข้องของกับปัจจัยทางคานเศรษฐกิจและการเลือกคู่สมรสของบุตร โดยที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ที่สำคัญคือ

^๑William J. Goode, World Revolution and Family Pattern, (New York: Free Press of Glencoe, 1963), pp. 111 - 112

^๒Friedrick Engels, "Marriage Origins, Pattern and Prospects," Family in Transition, ed. Arlene S. Skolnick and Jerome H. Skolnick. (Boston: Little, Brown and Company, 1971), p. 283

อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน แต่ไต่ถามว่าใน เรื่องขอจำกัดของขอมูลแล้วว่า สำหรับเขตชนบทนั้นยังขาดดัชนีมาตรฐานที่จะนำมาใช้ วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของครัวเรือน คงมีเฉพาะมาตรฐานจากสายตาของผู้สัมภาษณ์ แต่เพียงอย่างเดียว ตรงกันข้ามกับเขตเมืองซึ่งมีดัชนีความมั่งคั่งเป็นเครื่องวัด ดังนั้น จึงได้คัดสรรที่เป็นเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจของเขตชนบทออกไปเสีย และแสดง ให้เห็นแต่เพียงส่วนของเขตเมืองไว้เท่านั้น ส่วนอาชีพของผู้เป็นภรรยาอันมิได้นำมา ศึกษาไว้ในที่นี้ด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มอาชีพของผู้เป็นภร่ายังมิได้มีตัวอย่างมากพอที่จะ นำมาศึกษาให้เห็นได้

กลุ่มอาชีพ (ตารางที่ ๑, ๒) แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัว เรือนทั้งเขตชนบทและเขตเมือง ที่จำแนกตามกลุ่มอาชีพและการเลือกคู่สมรสของทั้ง บุตรชายและบุตรสาว ปรากฏผลจากการศึกษาว่า ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนทุกอาชีพที่ จำแนกไว้ทั้งเขตเมืองและเขตชนบท ต้องการที่จะให้ทั้งบุตรชายและบุตรสาวเป็นผู้ เลือกคู่สมรสด้วยตัวเองมีมากกว่าการเลือกคู่สมรสด้วยวิธีอื่น ๆ โดยที่ในทุกกลุ่มอาชีพ จะมีผู้พินัยให้บุตรเลือกคู่ด้วยตัวเองถึงร้อยละประมาณ ๖๐ ขึ้นไป ในเขตเมืองกลุ่ม ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับราชการ มีจำนวนร้อยละ ๖๗.๓ ที่ต้องการจะให้บุตร ชายเลือกคู่สมรสด้วยตัวเอง และร้อยละ ๖๔.๔ สำหรับบุตรสาว นอกนั้นก็ยังมีกลุ่ม อาชีพอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันนี้ ที่มีจำนวนดังกล่าวคือกลุ่มอาชีพพนักงาน ขนส่งและรับจ้าง รวมทั้งกลุ่มอาชีพค้าขาย มีจำนวนร้อยละ ๖๖.๔ และ ๖๕.๐ สำหรับ การเลือกคู่สมรสของบุตรชาย และร้อยละ ๖๓.๗ และ ๖๒.๓ สำหรับการเลือกคู่ของ บุตรสาวตามลำดับ

สำหรับในเขตชนบทซึ่งได้จำแนกหัวหน้าครัวเรือนไปตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่นกัน พบว่า กลุ่มที่ยินยอมให้บุตรทั้งชายและหญิงได้เลือกคู่สมรสด้วยตัวเองนั้น คือ กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมีจำนวนร้อยละ ๖๘.๘ สำหรับบุตรชาย และ ร้อยละ ๗๗.๑ สำหรับบุตรสาว

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มอาชีพและการเลือกकुสมรสของบุตรชาย

อาชีพของ หัวหน้าครัวเรือน	เขต	การเลือกकुสมรสของบุตรชาย						รวม
		พ่อแม่คูง เลือกคูให้	พ่อแม่เลือก แต่ให้บุตร พอใจควย	ให้เจาคู่ เลือกแต่พอ แม่ยินยอม	ให้เจาคู่ เลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
รับราชการและ การจัดการ	เมือง	๒.๔	๒.๘	๒๓.๔	๖๗.๓	-	๓.๘	๑๐๐.๐ (๒๐๕)
	ชนบท	๘.๐	๑๐.๐	๒๐.๐	๕๘.๐	๒.๐	๒.๐	๑๐๐.๐ (๕๐)
คหขายและบริการ	เมือง	๘.๘	๘.๘	๑๖.๘	๖๕.๐	๐.๖	๓.๗	๑๐๐.๐ (๕๑๕)
	ชนบท	๘.๒	๘.๓	๑๘.๖	๖๘.๘	-	๘.๒	๑๐๐.๐ (๘๘)
พนักงานขนส่ง และรับจ้าง	เมือง	๗.๖	๕.๐	๑๗.๕	๖๖.๘	๐.๘	๓.๑	๑๐๐.๐ (๕๑๕)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่อาจแยกประเภท	เมือง	-	* ก	* ก	* ก	-	-	* ก (๘)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
นักวิชาชีพ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	-	* ก	-	-	-	-	* ก (๑)

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

อาชีพของ หัวหน้าครัวเรือน	เขต	การเลือกคู่สมรสของบุตรชาย						รวม
		พ่อแม่ของ เลือกคู่ไท	พ่อแม่เลือก แต่ให้บุตร พอใจควย	ไทเจ้าตัว เลือกแต่พอ แมยินยอม	ไทเจ้าตัว เลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
เกษตรกร	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๑๓.๖	๖.๖	๑๒.๕	๖๔.๘	๐.๘	๒.๑	๑๐๐.๐ (๘๒๖)
อื่นๆ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๒๐.๐	๕.๐	๑๐.๐	๖๕.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๒๐)
ไม่มีงานทำ	เมือง	-	-	* ก	* ก	-	-	* ก (๓)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	เมือง	-	-	-	* ก	-	-	* ก (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๓.๒ (๘๐)	๘.๓ (๕๘)	๑๘.๘ (๒๒๙)	๖๕.๘ (๘๑๘)	๐.๘ (๕)	๓.๕ (๔๓)	๑๐๐.๐ (๑๒๔๓)
	ชนบท	๑๓.๐ (๑๓๖)	๖.๘ (๓๒)	๑๒.๘ (๑๓๕)	๖๔.๖ (๖๓๕)	๐.๕ (๕)	๒.๑ (๒๒)	๑๐๐.๐ (๑๐๘๕)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจคือ ถ้าสังเกตการณ์ที่บิคารมาตาท้องเลือกकुस्मरสีให้ เราจะพบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เช่นในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนอาชีพรับราชการ ในเขตเมือง ท้องการให้บิคารมาตาเลือกकुस्मरสีให้บุตรชายเพียงร้อยละ ๒.๔ ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มอาชีพแบบเดียวกันในเขตชนบทมีจำนวนถึงร้อยละ ๘.๐ อาจจะเป็นได้ที่วากันที่มีอาชีพอย่างเดียวกันแต่ในเขตเมือง การให้สิทธิเสรีภาพแก่บุตร ย่อมมีมากกว่าในเขตชนบท และอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งคือ กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนอาชีพค้าขายและบริการ ในเขตเมืองท้องการให้บิคารมาตาเลือกकुस्मरสีให้บุตรชายสูงถึงร้อยละ ๘.๘ ขณะที่กลุ่มอาชีพเดียวกันแต่อยู่ในเขตชนบทมีความเห็นแบบเดียวกันเพียงร้อยละ ๔.๒ เท่านั้น เป็นไปได้ที่วากันของผู้ที่มีอาชีพค้าขายในเขตเมืองมักจะเป็นคนจีน ซึ่งท้องการเลือกकुस्मरสีให้บุตร สำหรับบุตรสาวในกลุ่มอาชีพรับราชการในเขตเมือง ท้องการให้บิคารมาตาเลือกकुस्मरสีให้บุตรมีเพียงร้อยละ ๒.๔ แต่กลุ่มอาชีพรับราชการในเขตชนบทให้ค่าตอบแบบเดียวกันถึงร้อยละ ๑๐.๐ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลเดียวกับของบุตรชาย ส่วนกลุ่มอาชีพค้าขายและบริการในเขตเมือง ท้องการเลือกकुस्मरสีให้บุตรสาวถึงร้อยละ ๘.๕ แต่เขตชนบทมีเพียงร้อยละ ๔.๒

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในเรื่องที่สามารถเลือกใคร่ระหว่าง "ความท้องการที่จะให้บุตรเป็นผู้เลือกकुस्मरสีเองโดยได้รับการยินยอมจากบิคารมาตากับความท้องการที่จะให้บิคารมาตาเป็นผู้เลือกकुस्มรสีให้ แต่ให้บุตรพอใจด้วย" แล้ว พบว่า ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เราจะพบลักษณะที่คล้อยตามกันเกี่ยวกับทุกกลุ่มอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน คือทุกกลุ่มอาชีพนิยมที่จะเปิดโอกาสให้บุตรคนไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงได้เลือกकुस्มรสีด้วยตัวเองแล้ว ได้รับความยินยอมจากบิคารมาตามากกว่า เช่น ในเขตเมืองจากกลุ่มหัวหน้าครัวเรือน อาชีพรับราชการมีจำนวนของผู้ที่นิยมให้บุตรชายเลือกकुस्มรสีด้วยตัวเอง แต่ได้รับความยินยอมจากบิคารมาตาถึงร้อยละ ๒๓.๔ ใน

ตารางที่ ๒

อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มอาชีพและการเลือกคู่สมรสของบุตรสาว

อาชีพของ หัวหน้าครัวเรือน	เขต	การเลือกคู่สมรสของบุตรสาว						รวม
		พ่อแม่ของ เลือกคู่ให้	พ่อแม่เลือก แต่ให้บุตร พอใจควย	ให้เจ้าตัว เลือกแต่พอ แมยินยอม	ให้เจ้าตัว เลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
รับราชการและ การจัดการ	เมือง	๒.๙	๒.๔	๒๕.๔	๖๔.๔	๐.๕	๔.๔	๑๐๐.๐ (๒๐๕)
	ชนบท	๑๐.๐	๑๐.๐	๒๒.๐	๕๔.๐	๒.๐	๒.๐	๑๐๐.๐ (๕๐)
ค้าขายและบริการ	เมือง	๙.๕	๔.๙	๑๘.๗	๖๒.๓	๐.๖	๔.๑	๑๐๐.๐ (๕๑๔)
	ชนบท	๔.๒	๖.๓	๑๐.๔	๗๗.๑	-	๒.๑	๑๐๐.๐ (๔๘)
พนักงานขนส่ง และรับจ้าง	เมือง	๔.๐	๕.๐	๑๙.๘	๖๓.๗	๐.๔	๓.๑	๑๐๐.๐ (๕๑๕)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่อาจแยกประเภท	เมือง	-	* ก	* ก	* ก	-	-	* ก (๔)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
นักวิชาชีพ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	-	-	* ก	-	-	-	* ก (๑)

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน	เขต	การเลือกคู่สมรสของบุตรสาว						รวม
		พ่อแม่ของลูกคู่ให้	พ่อแม่เลือกแต่ใหม่หรือพอใจควย	ให้เจ้าตัวเลือกแต่พ่อแม่ยินยอม	ให้เจ้าตัวเลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบไม่ทราบ	
เกษตรกร	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๑๑.๖	๖.๘	๑๓.๗	๖๕.๑	๐.๖	๒.๑	๑๐๐.๐ (๘๒๖)
อื่นๆ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๒๐.๐	๑๐.๐	๕.๐	๖๕.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๒๐)
ไม่มีงานทำ	เมือง	-	-	*ก	*ก	-	-	*ก (๓)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	เมือง	-	-	-	*ก	-	-	*ก (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๗.๗ (๘๖)	๔.๖ (๕๗)	๒๐.๕ (๒๕๔)	๖๓.๐ (๗๘๓)	๐.๕ (๖)	๓.๗ (๔๖)	๑๐๐.๐ (๑๒๕๒)
	ชนบท	๑๑.๓ (๑๑๔)	๗.๑ (๗๔)	๑๓.๘ (๑๔๕)	๖๕.๑ (๖๘๐)	๐.๗ (๗)	๒.๐ (๒๑)	๑๐๐.๐ (๑๐๘๕)

*ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ขณะที่มีความต้องการให้บิดามารดาเลือกคู่สมรสให้ แต่ให้บุตรพอใจด้วยเพียงร้อยละ ๒.๘ เท่านั้น แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้สิทธิเสรีภาพแก่บุตรในเรื่องเหล่านี้มากพอควร เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพค้าขายและบริการ ในเขตเมืองกลุ่มนี้ต้องการให้บุตรชายเลือกคู่สมรสด้วยตัวเอง แต่ให้ได้รับความยินยอมจากบิดามารดามีจำนวนเพียงร้อยละ ๑๖.๘ ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขและเหตุผลที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นว่า อาจจะเป็นลักษณะของคนจีนที่ต้องการจะเลือกคู่สมรสให้บุตรชายด้วย แต่สำหรับบุตรสาวแล้วดูเหมือนว่าจะปล่อยให้เป็นเรื่องของบุตรนั้น ๆ เสียเอง แล้วขอความยินยอมจากบิดามารดา

เช่นเดียวกับในเขตชนบทที่ปรากฏว่า ยินยอมที่จะให้บุตรนั้นเลือกคู่สมรสด้วยตัวเองแต่ต้องขอความยินยอมจากบิดาและมารดา เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับเขตเมืองทุกกลุ่มอาชีพ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าทั้งเขตเมืองและเขตชนบทไม่ว่ากลุ่มอาชีพใด จะมีแนวโน้มในความนิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรสของบุตร เป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือเปิดโอกาสที่จะให้บุตรทั้งชายและหญิงเป็นผู้เลือกคู่สมรสด้วยตัวเองก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาดูในรายละเอียดแล้วปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบท ยังคงพอใจที่จะมีส่วนในการเลือกคู่สมรสให้บุตรด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเขตเมืองแล้วบิดามารดามักจะปล่อยให้เป็นเรื่องของบุตรเองมากกว่า

ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (ตารางที่ ๓) ศึกษาโดยใช้ดัชนีความมั่งคั่งเป็นเครื่องวัดระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน โดยการให้คะแนนสินค้าบริโภคถาวรที่ครัวเรือนนั้นมีไว้ในครอบครองตามคะแนนมาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วข้างต้น* ผลปรากฏว่ากลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะค่อนข้างต่ำ มีความนิยมที่จะให้บุตร

*ดูรายละเอียดใน กรรณิการ์ อักษรกุล "ดัชนีที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรในเขตเมืองของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๕)

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและการเลือกคู่สมรสของบุตรชาย

ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครัวเรือน	เขต	การเลือกคู่สมรสของบุตรชาย						รวม
		พ่อแม่ของ เลือกคู่ให้	พ่อแม่เลือก แต่ใหม่ พอใจควย	โหดเจ้าตัว เลือกแต่พอ แม้นิยม	โหดเจ้าตัว เลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
๐ - ๒๔ (ต่ำ)	เมือง	๘.๘	๘.๖	๑๗.๑	๖๕.๘	๐.๕	๓.๑	๑๐๐.๐ (๑๐๘๓)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๔๙ (ค่อนข้างสูง)	เมือง	๒.๕	๕.๐	๒๑.๓	๖๗.๘	-	๓.๔	๑๐๐.๐ (๓๕๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๕๐ - ๗๔ (ปานกลาง)	เมือง	๒.๘	๒.๘	๒๔.๖	๖๖.๗	-	๒.๘	๑๐๐.๐ (๖๘)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๗๕ - ๙๙ (ค่อนข้างสูง)	เมือง	๕.๘	-	๔๗.๑	๔๑.๒	-	๕.๘	๑๐๐.๐ (๑๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๑๐๐ - ๑๒๔ (สูง)	เมือง	-	-	-	* ๗	-	-	* ๗ (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๗.๑ (๑๐๘)	๘.๖ (๗๐)	๑๘.๗ (๒๘๖)	๖๖.๑ (๑๐๐๘)	๐.๓ (๕)	๓.๒ (๘๘)	๑๐๐.๐ (๑๕๒๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-

* ๗ จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ชายเป็นผู้เลือกคุณสมบัติของตัวเองสูงมากถึงร้อยละ ๖๗.๘ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะค่อนข้างสูง นิยมที่จะให้บุตรชายเป็นผู้เลือกคุณสมบัติของตัวเองนั้นค่าเพียงร้อยละ ๔๑.๒ เท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะค่อนข้างต่ำขาดโอกาสหรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอที่จะเลือกหาคุณสมบัติให้แก่บุตรชายของตนได้ก็คิดเทียบกับกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง และเมื่อมองในอีกแง่หนึ่งก็เหตุผลในลักษณะที่คล้ายกันคือ กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะสูงมีระดับของความนิยมที่จะให้บุตรเลือกคุณสมบัติของตัวเอง แต่ต้องขอความยินยอมจากบิดามารดาสูงถึงร้อยละ ๔๗.๑ ในขณะที่กลุ่มฐานะต่ำต้องการที่จะให้บุตรขอความยินยอมจากบิดามารดาในการเลือกคุณสมบัติเพียงร้อยละ ๑๗.๑ เท่านั้น

ส่วนการเลือกคุณสมบัติของบุตรสาวนั้น (ตารางที่ ๔) ปรากฏว่า กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง นิยมที่จะให้บุตรสาวเลือกคุณสมบัติของตัวเองสูงที่สุด คือมีจำนวนร้อยละ ๖๘.๑ โดยที่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงแล้ว จะยิ่งทำให้เห็นลักษณะที่สัมพันธ์กันกับส่วนที่โกลาหลไปแล้วคือ กลุ่มนี้นิยมให้บุตรชายเลือกคุณสมบัติของตัวเองน้อยกว่ากลุ่มฐานะอื่น ๆ อยู่แล้ว ยิ่งในกรณีของบุตรสาวแล้วกลุ่มนี้ก็ยิ่งลดจำนวนลงไปอีก คือมีเพียงร้อยละ ๓๕.๓ เท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นผลที่เกิดขึ้นในลักษณะที่คล้ายคลึงกับของประเทศอื่น ๆ คือ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างมั่งคั่งก็ยอมปรารถนาที่จะหาครองใจให้แก่ฝ่ายครอบครัวของตนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกับตนด้วย^๖ และในขณะที่เดียวกันกลุ่มนี้ก็นิยมให้บุตรสาวเลือกคุณสมบัติของตัวเอง แต่ต้องขอความยินยอมจากบิดามารดาสูงถึงร้อยละ ๕๒.๕ ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันนี้เพียงร้อยละ ๑๘.๕ เท่านั้น

^๖Richard J. Coughlin, อิทธิพลชาวจีนโพ้นทะเล แปลโดย กมล จันทสร (พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, ๒๕๐๖) หน้า ๔๐๔

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและการเลือกคู่สมรสของบุตรสาว

ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครัวเรือน	เขต	การเลือกคู่สมรสของบุตรสาว						รวม
		พ่อแม่ของ เลือกคู่ให้	พ่อแม่เลือก แต่ให้บุตร พอใจควย	โหดเจ้าตัว เลือกแต่พอ แม่ยินยอม	โหดเจ้าตัว เลือกเอง	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
๐ - ๒๔ (ต่ำ)	เมือง	๙.๗	๔.๙	๑๙.๕	๖๑.๙	๐.๖	๓.๔	๑๐๐.๐ (๑๐๘๒)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๔๙ (ค่อนข้างต่ำ)	เมือง	๓.๔	๔.๕	๒๓.๙	๖๔.๐	๐.๓	๓.๙	๑๐๐.๐ (๓๕๖)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๕๐ - ๗๔ (ปานกลาง)	เมือง	๒.๙	๔.๓	๒๓.๒	๖๘.๑	-	๑.๕	๑๐๐.๐ (๖๙)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๗๕ - ๙๙ (ค่อนข้างสูง)	เมือง	๕.๙	-	๕๒.๙	๓๕.๓	-	๕.๙	๑๐๐.๐ (๑๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๑๐๐ - ๑๒๔ (สูง)	เมือง	-	-	-	* ๗	-	-	* ๗ (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๗.๙ (๑๒๐)	๔.๗ (๗๒)	๒๑.๑ (๓๒๑)	๖๒.๔ (๙๕๒)	๐.๕ (๗)	๓.๕ (๕๓)	๑๐๐.๐ (๑๕๒๕)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-

การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรส ควบเหตผลจากภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในสังคมแต่ละแห่ง อาจจะทำให้แนวความคิดของผู้เป็นบิดามารดาในเขตนั้น ๆ ที่มีต่อการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรแตกต่างกันออกไป ควบปรากฏว่าครอบครัวในเขตชนบทหากยังมีบิดาและมารดาเป็นผู้นำในทางเศรษฐกิจที่มีระดับความเป็นอยู่และรายได้ต่างกัน ก็ยังมีรูปแบบครอบครัวต่างกันออกไปเช่นเดียวกับในเขตเมือง^๓

จากที่ศึกษาพบในแถบประเทศกึ่งพัฒนาทางเอเชีย กลุ่มอาชีพเกษตรกรต้องการให้ทั้งบุตรสาวและบุตรชายมาอยู่รวมในครอบครัว เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพิ่มแรงงานในการทำนา ส่วนสังคมไทยในชนบทก็มีลักษณะที่พบเห็นได้โดยทั่วไปตามประเพณีการแต่งงาน ซึ่งถือว่าเมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายชายต้องเข้ามาอยู่บ้านฝ่ายหญิง^๔

^๓William J. Goode, "The First Between the Conjugal Family and the Modern Industrial System," ed. Arlene S. Skolnick and Jerome H. Skolnick, op. cit., p. 115

^๔วิมาลา เจียมสาگرد, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิดามารดาในเรื่องการสมรสของบุตรในชนบทไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๓๓

^๕เสฐียรโกเศศ "ปลูกเรือน-แต่งงาน" ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๗) หน้า ๑๐๕

เท่าที่ศึกษาพบจากข้อมูลของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวฯ ในเขตเมือง และเขตชนบท เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของ บุตรชายและบุตรสาว (ตารางที่ ๕ และ ๖) โดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพของหัวหน้า ครัวเรือน พบว่า ทั้งบุตรชายและบุตรสาวนั้นส่วนใหญ่แล้วบิดามารคาก็จะตามใจบุตร ในการเลือกตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรส เช่น กลุ่มอาชีพพนักงานขนส่งและรับจ้าง ในเขตเมือง มีจำนวนถึงร้อยละ ๔๔.๓ ที่ตอบว่าควรตามใจบุตรชาย และ ๔๓.๘ ที่ ตอบว่าควรตามใจบุตรสาว ตามลำดับ แต่เป็นที่น่าสังเกตสำหรับกลุ่มหัวหน้าครัวเรือน ในเขตเมืองที่มีอาชีพค้าขาย มีความเห็นเกี่ยวกับการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรส ของบุตรชายว่า ต้องการที่จะให้บุตรชายเขาอยู่กินรวมกันในบ้านเดียวกันกับบิดามารดา สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ในเขตเมืองทั้งหมด คือมีจำนวนร้อยละ ๓๘.๓ ทั้งนี้อาจจะเป็น ไปได้ที่ว่ากลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขายในเขตเมืองส่วนมากมักจะเป็นคนจีน จึง ต้องการที่จะให้บุตรชายได้เป็นหัวเรือหัวแรงในการทำมาหากินหรือค้าขายรวมกิจการ กับตน และเป็นประเพณีของจีนที่ว่าเมื่อบุตรชายแต่งงานแล้วต้องเขาไปอยู่บ้านเดียวกับ บิดามารดาตน ซึ่งในกลุ่มอาชีพเดียวกันนี้เอง สำหรับบุตรสาวแล้วความต้องการที่จะให้ มาอยู่กินรวมกันในบ้านเดียวกันมีน้อย เพียงร้อยละ ๑๖.๐ เท่านั้น เพราะผู้หญิงในเมือง ส่วนมากเมื่อแต่งงานแล้วก็จะแยกออกไปจากครัวเรือนเดิม ส่วนกลุ่มหัวหน้าครัวเรือน ที่มีอาชีพรับราชการนั้นปรากฏว่า ไม่ว่าจะอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท มีแนวโน้ม ใหญ่ ๆ ๒ ประการเกี่ยวกับการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรทั้งชายและหญิง นั้นก็คือ ต้องการที่จะให้แยกครอบครัวไปอยู่ที่อื่นต่างหากเป็นอิสระ หรือไม่ก็ตามแต่ใจ ที่บุตรต้องการ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่ากลุ่มอาชีพเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องให้ บุตรทั้งชายและหญิงที่ทำการสมรสแล้วเขามาอาศัยอยู่รวมกันในบ้านเดียวกันกับตนเหมือนกับ กลุ่มอาชีพค้าขาย

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มอาชีพและการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรชาย

อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรชาย						รวม
		อยู่กินรวมในบ้านเดียวกัน	แยกครัวแต่อยู่บริเวณเดียวกัน	แยกไปอยู่ที่อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบไม่ทราบ	
รับราชการและการจัดการ	เมือง	๑๗.๗	๓.๐	๓๖.๙	๓๕.๙	๑.๕	๕.๑	๑๐๐.๐ (๑๙๘)
	ชนบท	๘.๐	๔.๐	๔๔.๐	๓๔.๐	๖.๐	๔.๐	๑๐๐.๐ (๕๐)
ค้าขายและบริการ	เมือง	๓๘.๓	๒.๐	๑๙.๖	๓๖.๙	๐.๒	๓.๐	๑๐๐.๐ (๔๘๘)
	ชนบท	๒๗.๑	๘.๓	๓๓.๓	๒๕.๐	-	๖.๓	๑๐๐.๐ (๘๘)
พนักงานขนส่งและรับจ้าง	เมือง	๓๑.๔	๒.๕	๑๘.๔	๔๔.๗	๐.๒	๒.๗	๑๐๐.๐ (๕๑๒)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่อาจแยกประเภท	เมือง	* ก	-	* ก	* ก	-	-	* ก (๔)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
นักวิชาชีพ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	-	-	-	* ก	-	-	* ก (๓)
เกษตรกร	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๒๘.๖	๙.๑	๒๕.๒	๓๑.๓	๓.๙	๑.๙	๑๐๐.๐ (๙๒๖)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

๑๖

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

อาชีพของหัวหน้า ครัวเรือน	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรชาย						รวม
		อยู่กินรวมใน บ้าน เดียวกัน	แยกครัวแต่ อยู่บริเวณ เดียวกัน	แยกไปอยู่ที่ อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
อื่นๆ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๒๐.๐	-	๕๐.๐	๓๕.๐	๕.๐	-	๑๐๐.๐ (๒๐)
ไม่มีงานทำ	เมือง	-	-	* น	* น	-	-	* น (๓)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	เมือง	-	-	* น	-	-	-	* น (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๓๑.๙ (๓๘๘)	๒.๔ (๒๙)	๒๒.๑ (๒๖๙)	๕๐.๐ (๕๘๓)	๐.๕ (๕)	๓.๒ (๓๙)	๑๐๐.๐ (๑๒๑๓)
	ชนบท	๒๓.๔ (๒๙๖)	๘.๖ (๙๐)	๒๖.๓ (๒๓๙)	๓๑.๓ (๓๒๓)	๓.๕ (๔๐)	๒.๒ (๒๓)	๑๐๐.๐ (๑๐๕๕)

เมื่อพิจารณาทางคานชนบทจากตารางที่ ๕ จะพบว่า แม่ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่ม อาชีพมีแนวโน้มที่จะให้บุตรแยกอยู่เป็นอิสระหลังจากการสมรสแล้ว ไม่วาบุตรนั้นจะเป็น ชายหรือหญิง แต่ก็ยังปรากฏให้เห็นลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจอันเป็นลักษณะที่พบเห็นได้เสมอ และทั่วไปที่ว่า ในเขตชนบทครอบครัวเกษตรกรรมมักจะต้องการให้บุตรสมรสเขาอยู่รวม ในครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มแรงงานให้แก่ครอบครัวด้วย เพราะปรากฏว่า กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการให้บุตรชายเขาอยู่กินรวมในบ้านเดียวกัน มีจำนวนถึงร้อยละ ๒๕.๖ ซึ่งสูงกว่าทุกกลุ่มอาชีพที่ให้คำตอบแบบเดียวกัน กลุ่มที่รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพ ค้าขายและบริการ ต้องการให้บุตรชายเขาอยู่กินรวมในบ้านเดียวกันถึงร้อยละ ๒๗.๑ เพื่อเหตุผลที่ต้องการให้ช่วยงานในกิจการค้าของตนเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นอย่าง เดียวกันนี้ กับกลุ่มอาชีพรับราชการในเขตชนบทด้วยกัน มีเพียงร้อยละ ๔.๐ เท่านั้น ส่วนในกรณีของบุตรสาวนั้นก็เช่นเดียวกันกับกรณีของบุตรชาย กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกร ที่ต้องการให้กินอยู่รวมกันในบ้านเดียวกับตน เป็นอัตราร้อยละที่สูงกว่าการตั้งครัวเรือน แบบอื่น ๆ และสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ คือร้อยละ ๔๗.๐ โดยที่ผลการศึกษานี้คล้อย ตามผลการศึกษาที่เดวมาที่ว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมต้องการที่จะให้บุตรสาวและบุ ตรสมรสเขาอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันมากกว่าบุตรชาย^{๑๐} อีกอย่างหนึ่งครอบครัวในชนบท มีประเพณีการแต่งงานที่พ่อแม่จะตกลงแต่งงานกันแล้ว ก็มักจะต้องไปอยู่ร่วมกับบิดา มารดาฝ่ายหญิง ช่วยบิดามารดาฝ่ายหญิงทำมาหากินก่อนระยะหนึ่งก่อนที่จะแยกไปอยู่ อิสระตามลำพัง^{๑๑} นอกจากกลุ่มอาชีพเกษตรกรแล้ว กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่เหลือต่างก็ให้

^{๑๐}ดูรายละเอียดจากเชิงอรรถที่ ๒๐ บทที่ ๑ "ความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหา"

^{๑๑}สุเทพ สุนทรเกษม, "พื้นฐานของกลุ่มความร่วมมือของหมู่บ้าน โครงสร้างสังคม ของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" สังคมวิทยาของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๑) หน้า ๖๕ - ๗๐

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มอาชีพและการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรสาว

อาชีพของหัวหน้า	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรสาว						รวม
		อยู่กินรวมใน บ้านเดียวกัน	แยกครัวแต่ อยู่บริเวณ เดียวกัน	แยกไปอยู่ที่ อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
รับราชการและ การจัดการ	เมือง	๑๗.๒	๓.๕	๓๖.๙	๓๖.๔	๑.๐	๕.๑	๑๐๐.๐ (๑๙๘)
	ชนบท	๒๒.๐	๔.๐	๓๔.๐	๓๐.๐	๖.๐	๔.๐	๑๐๐.๐ (๕๑)
ค้าขายและบริการ	เมือง	๑๖.๐	๒.๒	๓๙.๙	๓๘.๓	๐.๒	๓.๔	๑๐๐.๐ (๔๙๙)
	ชนบท	๒๙.๒	๘.๓	๓๑.๓	๒๕.๐	-	๖.๓	๑๐๐.๐ (๔๘)
พนักงานขนส่งและ รับจ้าง	เมือง	๒๘.๐	๒.๕	๒๒.๓	๔๓.๕	๐.๒	๓.๑	๑๐๐.๐ (๕๑๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่อาจแยกประเภท	เมือง	* ก	-	* ก	* ก	-	-	* ก (๔)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
นักวิชาชีพ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	-	-	-	* ก	-	-	* ก (๑)
เกษตรกร	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๔๗.๐	๘.๐	๑๑.๔	๒๘.๙	๒.๖	๒.๑	๑๐๐.๐ (๙๒๖)

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

อาชีพของหัวหน้า	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรสาว						รวม
		อยู่กินรวมใน บ้านเดียวกัน	แยกครัวแต่ อยู่บริเวณ เดียวกัน	แยกไปอยู่ที่ อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
อื่นๆ	เมือง	-	-	-	-	-	-	-
	ชนบท	๒๐.๐	-	๔๐.๐	๓๐.๐	๕.๐	๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๐)
ไม่มีงานทำ	เมือง	-	-	* ก	* ก	-	-	* ก (๓)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	เมือง	-	-	* ก	-	-	-	* ก (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๒๑.๒ (๒๕๘)	๒.๖ (๓๑)	๓๒.๑ (๓๘๐)	๔๐.๓ (๔๘๐)	๐.๓ (๔)	๓.๕ (๓)	๑๐๐.๐ (๑๒๑๖)
	ชนบท	๕๕.๕ (๕๖๔)	๕.๗ (๕๐)	๑๕๖.๑ (๑๕๖)	๒๘.๕ (๓๐๒)	๒.๗ (๒)	๒.๕ (๒)	๑๐๐.๐ (๑๐๕๕)

คำตอบในลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ ต้องการให้บุตรสาวแยกไปอยู่ที่อื่น หรือไม่ก็คิดว่า ควรตามใจบุตรสาวในการเลือกที่อยู่อาศัยภายหลังการสมรสแล้ว

คำตอบที่ได้น้อยที่สุดจากหัวหน้าครัวเรือนทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งในเขตเมืองและ เขตชนบทเกี่ยวกับความคิดที่หมกตอการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรทั้งชายและ หญิง คือ ความต้องการที่จะให้บุตรไม่ว่าชายหรือหญิงแยกครัวต่างหาก แต่อยู่ใน บริเวณเดียวกัน ทั้งนี้เพราะในสมัยปัจจุบันการตั้งครัวเรือนในลักษณะดังกล่าวแล้วทำได้ยาก เนื่องจากการขาดแคลนที่ดินขนาดใหญ่ที่จะให้บุตรซึ่งสมรสแล้วเข้ามาปลูกบ้าน อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง เพราะฉะนั้นเมื่อ เปรียบเทียบกับเขตชนบทสำหรับกลุ่มอาชีพค้าขายแล้ว จะเห็นความแตกต่างไกองาย มาก คือกลุ่มอาชีพค้าขายในเขตเมืองต้องการให้บุตรชายที่แต่งงานแล้วแยกการกินอยู่ ต่างหากจากบิดามารดาแต่อยู่ในบริเวณเดียวกันเพียงร้อยละ ๒.๐ ในขณะที่กลุ่มอาชีพ ค้าขายในเขตชนบทให้คำตอบอย่างเดียวกันถึงร้อยละ ๘.๓ เป็นต้น

ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (ตารางที่ ๗ - ๘) จากคำตอบที่ได้จาก หัวหน้าครัวเรือนในทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจเขตเมือง ปรากฏว่าทุกระดับมีแนวโน้ม ที่จะตามใจบุตรของตนทั้งชายและหญิงว่าจะแยกครัวเรือนออกไปต่างหากหรือตั้งครัว เรือนตามแต่คู่สมรสนั้นจะตกลงใจว่าจะให้เป็นแบบใด แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง หัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ พบว่า สำหรับหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เป็นกลุ่มที่มีจำนวนสูงที่สุด ที่จะตามใจบุตรชายในการเลือกตั้งที่อยู่อาศัยภายหลังการสมรสแล้วคือ มีอัตราร้อยละ ๘๗.๑ (ดูรายละเอียดตารางที่ ๗) แต่ปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ กลับต้องการให้บุตรชายได้เช่าอยู่กินรวมในบ้านเดียวกันกับบิดามารดาถึงร้อย ละ ๓๑.๑ ทั้งนี้ควยเหตุผลที่ว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีแล้วอาจคิดว่าบุตร ของตนยอมมีโอกาที่จะเลือกเอาว่าจะตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสอย่างไรก็ได้ แต่สำหรับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ อาจหวังที่จะให้บุตรชายได้เข้ามาเป็น ส่วนช่วยเหลือในทางงานเศรษฐกิจแก่ครอบครัวใดบาง

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน และการตั้ง
ครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรชาย

ประเภทเศรษฐกิจ ของครัวเรือน	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรชาย						รวม
		อยู่กินรวมใน บ้านเดียวกัน	แยกครัวแต่ อยู่บริเวณ เดียวกัน	แยกไปอยู่ที่ อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
๐ - ๒๔ (ต่ำ)	เมือง	๓๑.๒	๒.๒	๒๑.๑	๔๒.๕	๐.๒	๒.๘	๑๐๐.๐ (๑๐๖๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๔๙ (ค่อนข้างต่ำ)	เมือง	๒๙.๕	๓.๕	๒๕.๔	๓๓.๓	๐.๖	๓.๘	๑๐๐.๐ (๓๕๖)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๕๐ - ๗๔ (ปานกลาง)	เมือง	๒๗.๓	๔.๕	๒๘.๘	๓๑.๘	๔.๕	๓.๐	๑๐๐.๐ (๖๖)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๗๕ - ๙๙ (ค่อนข้างสูง)	เมือง	๒๓.๕	-	๒๓.๕	๔๗.๑	-	๕.๘	๑๐๐.๐ (๑๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๑๐๐ - ๑๒๔ (สูง)	เมือง	-	-	-	* ก	-	-	* ก (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๓๐.๕ (๔๕๕)	๒.๕ (๓๘)	๒๒.๕ (๓๓๕)	๔๐.๘ (๖๑๐)	๐.๕ (๗)	๓.๑ (๕)	๑๐๐.๐ (๑๔๕๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

สำหรับบุตรีสาวนั้นปรากฏว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจทำคิดว่าควรตามใจ
บุตรีสาวในการเลือกที่อยู่อาศัยภายหลังการสมรสสูงถึงร้อยละ ๔๑.๘ อันเป็นกลุ่มที่มี
อัตราส่วนร้อยละสูงสุด หรือไม่ก็ให้แยกไปอยู่ที่อื่นต่างหาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ที่มี
ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ไม่อาจที่จะรับภาระในการเลือกที่อยู่อาศัยให้บุตรได้ และ
โดยเฉพาะบุตรีสาวเมื่อสมรสแล้วก็ควรจะแยกไปอยู่ที่อื่นต่างหากด้วย (ดูรายละเอียด
ตารางที่ ๘) ส่วนผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงให้คำตอบอย่างเดียวกันในอัตราที่ไม่ต่าง
กันมากนัก คือร้อยละ ๔๑.๒ ซึ่งอาจจะเป็นควยเหตุผลว่าน่าจะเป็นสิทธิของบุตรีสาว
เองที่จะเลือกที่อยู่อาศัยภายหลังการสมรส

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรสาว

ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครัวเรือน	เขต	การตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรสาว						รวม
		อยู่กินรวมใน บ้านเดียวกัน	แยกครัวแต่ อยู่บริเวณ เดียวกัน	แยกไปอยู่ที่ อื่นต่างหาก	ตามแต่ใจ	อื่นๆ	ไม่ตอบ ไม่ทราบ	
๐ - ๒๔ (ต่ำ)	เมือง	๒๕.๑	๒.๕	๒๗.๓	๔๑.๘	๐.๒	๓.๒	๑๐๐.๐ (๑๐๖๐)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๔๙ (ค่อนข้างต่ำ)	เมือง	๑๘.๒	๒.๖	๔๑.๐	๓๗.๖	๐.๓	๔.๓	๑๐๐.๐ (๓๔๖)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๕๐ - ๗๔ (ปานกลาง)	เมือง	๑๓.๖	๖.๑	๓๗.๘	๓๗.๘	๓.๐	๑.๕	๑๐๐.๐ (๖๖)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๗๕ - ๙๙ (ค่อนข้างสูง)	เมือง	๒๓.๕	-	๒๘.๘	๔๑.๒	-	๕.๘	๑๐๐.๐ (๑๗)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
๑๐๐ - ๑๒๔ (สูง)	เมือง	-	-	-	* ก	-	-	* ก (๑)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-
รวม	เมือง	๒๒.๐ (๓๒๘)	๒.๖ (๓๙)	๓๐.๘ (๔๖๑)	๔๐.๗ (๖๐๖)	๐.๓ (๕)	๓.๘ (๕๑)	๑๐๐.๐ (๑๔๘๐)
	ชนบท	-	-	-	-	-	-	-

*ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย